

Cenový dumping v obaloch má dopad aj na samosprávy. Inšpirovať sa môžeme v Rakúsku

Rozšírená zodpovednosť výrobcov (RZV) má v zákone o odpadoch definované dva princípy transparentnosti. Prvým je povinnosť organizácie zodpovednosti výrobcov (OZV) zverejniť na webovom sídle vzor zmluvy a jednotný cenník za plnenie povinností ako aj jeho zmeny, čiže výšku recyklačných poplatkov za obaly aj neobalové výrobky. Druhým je povinnosť OZV uzavrieť zmluvu s výrobcami za nediskriminačných podmienok. Tie síce nie sú v zákone priamo definované, ale v dôvodovej správe k návrhu tejto časti zákona sa píše, že „zmluva uzatvorená za nediskriminačných podmienok znamená aj to, že princíp rovnosti sa uplatňuje vo vzťahu ku každému vyhradenému prúdu odpadov (cenová politika).“

Recyklačné poplatky alebo sadzby pre výrobcov sú jedinými merateľnými ukazovateľmi vo vzťahu výrobcu - OZV a preto ak hovoríme o možnej diskriminácii hovoríme najmä o sadzbách. Výrobcovia dlhodobo očakávajú, že recyklačné poplatky nebudú nástrojom konkurenčného boja. Výrobcovia si konkurujú na svojich primárnych trhoch a konkurencia na výnutenom regulovanom trhu ich súťaž deformuje. Žiaľ, stále sa to deje.

Aj keď tento problém začína pri

RNDr. Michal Sebiň, PhD.,
riaditeľ OZV NATUR-PACK

výrobcov, skôr či neskôr sa prejaví na úrovni obcí a zberových spoločností. Problém už zaregistroval aj ZMOS. Podľa vyjadrenia jeho zástupcov, najmenšie OZV,

aby sa presadili, ponúkajú nereálne nízke sadzby pre výrobcov. To má samozrejme vplyv na úroveň a kvalitu triedenia odpadov. ZMOS preto žiada stanoviť minimálny

podiel OZV na trhu, ktorý by zo systému vyradil tie najmenšie. V štúdií Analýza odpadového hospodárstva navrhuje ZMOS zaviesť minimálny limit pre OZV vo výš-

ke 10 %.

S rovnakým návrhom prišiel v minulosti aj Inštitút environmentálnej politiky (IEP), ktorý pre OZV navrhoval minimálne 5% podiel na trhu. IEP píše, že ide o štandardný nástroj RZV a „nižší počet finančne stabilnejších OZV umožní lepšiu koordináciu systému a uľahčí dosahovanie rovnováhy. V Česku môže triedený zber zabezpečovať iba OZV, ktorá získala aspoň 10% trhovú podiel v priebehu jedného roka. V Rakúsku musia v priebehu troch rokov OZV preukázať trhovú podiel 5 %.“

Ak OZV neplní svoje povinnosti môže prísť o autorizáciu. Prax však ukazuje, že ide o komplikovaný proces. OZV tak prestávajú hradiť svoje záväzky alebo sú v dlhodobom omeškaní, tlačia svoje príspevky na triedený zber pod reálne náklady a nakoniec aj výrobcovia majú dlhodobo nereálne očakávania od výšky recyklačného poplatku. Začarovaný kruh sa točí.

Minimálne podiely OZV na trhu možno odstrániť jednu časť problému, ale bez dôslednej kontroly systému a bez nastavenia správnych motívácií pre jednotlivých aktérov na trhu systém OZV fungovať nebude.